

Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 2010. a määruse nr 8 „Aren- ja humanitaarabi andmise tingimused ja kord“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1 Sisukokkuvõte

Eelnõuga muudetakse Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 2010. a määrust nr 8 „Aren- ja humanitaarabi andmise tingimused ja kord“ (edaspidi *määrus*).

Määrus on kehtestatud välissuhtlemisseaduse § 8 lõike 1 punkti 11 alusel, mille kohaselt kehtestab Vabariigi Valitsus määrusega arengu- ja humanitaarabi andmise tingimused ja korra.

Eelnõuga viiakse määrus vastavusse nii kehtiva õiguse kui ka praktikaga. Muudatuste eesmärk on kehtivat määrust ajakohastada, arvestades viimaste aastate arengut ning muutes menetluse tõhusamaks ja taotlusvoorud kvaliteetsemaks.

Üheks eesmärgiks on vähendada taotlejate halduskoormust ja muuta taotlemine neile mugavamaks. Näiteks loobutakse eelnõuga loogilise raammatriksi esitamise nõudest. Mitmed varem eraldi dokumentides nõutud andmed lisatakse taotlusvormidesse. Kaotatakse auditeeritavate projektide teatavate kuludokumentide esitamise nõue. Võimaldatakse lugeda abikõlblikuks ka kulud, mis on tehtud enne abikõlblikkuse perioodi algust tingimusel, et toetuse saajaga on sõlmitud riigieelarvelise eraldise kasutamise leping. Loobutakse projektide abikõlblikkuse perioodi kahekuulise pikendamise korral lisavahearunde esitamise nõudest. Abikõlblike kulude all täpsustatakse nii projektiga seotud isikute, töötajate kui ka teatud juhtudel ekspertide puhkusetasu arvestamise korda. Lisaks täpsustatakse projekti raames lähetuskulude katmist ning ekspertide töötamise alust, sest lisaks võlaõiguslikule lepingule on ka muid võimalusi töötamiseks (näiteks töölepingu lisa). Ühe muudatusena on lisatud Välisministeeriumi (edaspidi *ministeerium*) kohustus pärast projektide lõpparuannete kinnitamist avaldada arengukoostöö andmekogus (edaspidi *AKTA*) iga elluviidud projekti kohta lühiülevaade saavutatud tulemustest. Samuti täpsustatakse eelnõuga mikrofinantseeringu taotlemisega seotud toiminguid ning Euroopa Komisjoni omafinantseeringu kaasrahastuse mõistet.

Määrust on muudetud kolmel korral, millest viimane jõustus 8. septembril 2014. Eelnõuga muudetakse määruse praegu kehtivat redaktsiooni, mille terviktekst on avaldatud märkega RT I, 05.09.2014, 3.

1.2 Eelnõu ettevalmistaja

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Välisministeeriumi välismajanduse ja arengukoostöö osakonna arengukoostöö ja humanitaarabi büroo lauaülem Marju Tooding (637 7246; marju.tooding@mfa.ee) ning juriidilise osakonna rahvusvahelise õiguse büroo jurist Kerli Tiik (637 7433; kerli.tiik@mfa.ee). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Välisministeeriumi juriidilise osakonna keeleekspert Riina Martinson (637 7404; riina.martinson@mfa.ee).

Eelnõu koostamisel on konsulteeritud arengukoostöö komisjoniga (edaspidi *komisjon*), kuhu kuuluvad eri ministeeriumide esindajad. Eelnõu väljatöötamisel on arvestatud Arengukoostöö Ümarlaua edastatud vabaühenduste ettepanekuid.

1.3 Märkused

Eelnõu ei ole seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega ega Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

Peale määruse muutmist tuleb muuta ka välisministri 11. märtsi 2010. a käskkirja nr 34 „Arengukoostöö komisjoni moodustamine ja õigusaktide kinnitamine“ lisasid. „Arengukoostöö- ja humanitaarabitaotluse hindamise juhend“ ja „Arengukoostöö komisjoni töökord“ kehtestatakse uues sõnastuses. Välisministri 2. veebruari 2010. a määruses nr 1 „Arengukoostööprojekti ja arengukoostööprojekti aruande vormid“ on vaja muuta dokumendivorme.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb 55 punktist.

Eelnõu punktiga 1 täpsustatakse määruses läbivalt Euroopa Komisjoni projektide omafinantseeringu kaasrahastamise sõnastust. Nimelt käsitatakse selliste projektidena nii arengukoostöö- kui ka humanitaarabiprojekte, mitte ainult arengukoostööprojekte. Sõnastust muudetakse läbivalt § 11 lõigetes 5 – 7, § 17 lõike 4 punktis 2, § 29 lõike 3 punktis 1 ning § 30 lõikes 4.

Eelnõu punktiga 2 lisatakse määruse § 3 lõikesse 4 viide Eesti arengukoostöö põhimõtetele. Eesti lähtub nii arengukoostöö korraldamisel kui ka humanitaarabi andmisel 15. jaanuaril 2003 vastu võetud „Eesti arengukoostöö põhimõtetest“.

Eelnõu punktiga 3 muudetakse määruse § 4 lõike 2 punkti 2 sõnastust. Eesmärgiks on muuta määruses komisjoni ülesandeid selliselt, et hilisemas etapis oleks võimalik vähendada projektide muutmissettepanekute ja lõpparuannete kinnitamisega seotud komisjoni töökoormust. Tegelikult hindamistoiminguid, mida on nimetatud sama lõike punktis 1, muutmistaotluste puhul ei tehta ning seega on sõnastuse muutmine protseduuride selguse mõttes vajalik.

Eelnõu punktiga 4 muudetakse § 4 lõike 2 punkti 3 sõnastust, kuna tegelikult hindamistoiminguid lõpparuannete läbivaatamisel ei tehta.

Eelnõu punktis 5 täpsustatakse § 4 lõiget 3, asendades komisjoni liikmete loetelus Põllumajandusministeeriumi Maaeluministeeriumiga, mis on seotud asutuse nimemuutusega. Ühtlasi lisatakse komisjoniliikmete hulka Sotsiaalministeeriumi esindaja. Lisaks asendatakse kahe kodanikuühenduse esindaja kaasamise nõue ühe esindaja kaasamise nõudega. Muudatuse põhjuseks on juhtumid, mil on osutunud raskeks leida kodanikuühiskonna esindajaid, kes komisjoni töös osaleksid. Samas on nende osalemine väga oluline ning seetõttu seataksegi eesmärgiks kaasata võimaluse korral komisjoni töösse endiselt vähemalt kahe kodanikuühenduse esindaja.

Eelnõu punktiga 6 lisatakse § 6 lõikesse 2 kohustus avaldada piiratud taotlusvooru korral taotluskutse ministeeriumi veebilehel. Veebilehel avaldamine suurendab piiratud voorude

läbipaistvust. Ühtlasi võimaldab see voorudes osaleda ka teistel vooru nõuetele vastavatel asutustel või juriidilistel isikutel, kellele ministeerium ei ole taotluskutset koos lähteülesandega saatnud.

Eelnõu punktiga 7 tunnistatakse kehtetuks § 7 lõige 4. Projektitegevuste ajakava ja teavituskava lisatakse projekti taotlusvormi ning eraldi dokumentide esitamise vajadus kaob ära. Loogilise raammatriksi esitamise nõue mitmeaastaste projektide korral kaotatakse, kuna nõue ei loo lisaväärtust projekti sisulise hindamise seisukohalt. Pigem suurendab see nii taotlejate kui ka taotluste hindajate töökoormust. Matriksis nõutud aspektid (eesmärk, tegevused, tulemused, riskid jms) on nõutud ka projekti taotlusvormis ning andmete topeltesitamise nõue ei ole õigustatud. Loogilise raammatriksi kui projektijuhtimise ühe tööriista kasutamine jääb projekti elluviija enda otsustada.

Eelnõu punktiga 8 loobutakse § 9 lõikes 7 viitest määruse § 21 lõike 3 punktile 1, kuna see punkt tunnistatakse kehtetuks. Paragrahvi 9 lisatakse viide § 35 punktile 10¹, mis tähendab, et avatud taotlusvoorus stipendiumide andmisel ei kohaldata taotluste suhtes projektauditi tellimise nõuet. Tingimused ja nõuded on kehtestatud stipendiumi andmise korras. Korra järgi on võimalik taotleda stipendiaadile antava toetuse ja õppemaksu katmist ning lisaks tuleb esitada tõendusmaterjal stipendiumiprogrammi läbimise kohta. Auditeerimine ei paku selliste lihtsamate kulutoimingute puhul piisavat lisaväärtust.

Eelnõu punktis 9 loobutakse § 10 lõike 3 kitsendusest, et piiratud taotlusvoorus saavad osaleda üksnes need määrusekohased asutused või isikud, kes on saanud ministeeriumilt taotluskutse koos lähteülesandega. Taotluskutse koos lähteülesandega avaldatakse ministeeriumi veebilehel ning seega on võimalus osaleda piiratud taotlusvoorus ka teistel määrusekohastel asutustel ja organisatsioonidel, kes vastavad vooru tingimustele.

Eelnõu punktiga 10 täpsustatakse § 10 lõike 4 sõnastust. Täpsustatakse, et taotluskutse peab sisaldama lähteülesannet.

Eelnõu punktiga 11 ühtlustatakse § 10 lõike 4 punkti 2 sõnastust. Piiratud taotlusvooru korral peab lähteülesanne sisaldama taotluse või pakkumuse struktuuri ning vajaduse korral taotluse või pakkumuse tähtaega.

Eelnõu punktis 12 täpsustatakse § 10 lõike 5 sõnastust, asendades selguse mõttes mõiste „objektiivsed ja mittediskrimineerivad tingimused“ mõistega „objektiivsed ja mittediskrimineerivad kriteeriumid“, mis on vastavuses ka riigihangete seaduses kasutatud terminoloogiaga.

Eelnõu punktiga 13 tunnistatakse kehtetuks § 10 lõige 7, kuna lõikes viidatud § 7 lõige 4 kaotab kehtivuse.

Eelnõu punktiga 14 ühtlustatakse § 11 lõike 1 sõnastust, asendades sõna „arengukoostöötoetust“ sõnaga „toetust“, kuna see paragrahv käsitleb taotlusvooruta toetuse andmist.

Eelnõu punktiga 15 muudetakse § 11 lõike 3 punkti 2 sõnastust selliselt, et mikrofinantseeringut oleks võimalik taotleda ka mittetulundusühingul või sihtasutusel, mis tegutseb püsivalt arengukoostöö sihtriigis, kuid on registreeritud mõnes kolmandas riigis. Muudatuse vajadus tuleneb olukorrast, kus väga nõrga demokraatia puhul on paljusid avalikes huvides tegutsevaid sihtriigis registreeritud mittetulundusühinguid või sihtasutusi taga kiusatud ning oma tegevuse

jätkamiseks on nad sunnitud end registreerima mõnes teises riigis. Selliste olukordade puhul tuleb veenduda, et toetust taotlev mittetulundusühing või sihtasutus on tõesti tagakiusamise ohver ning vaatamata sellele jätkab püsivalt tegevust sihtriigis.

Eelnõu punktis 16 täpsustatakse § 11 lõiget 4, mis käsitleb mikrofinantseeringu taotluse esitamise protseduurireegleid. Lisandub võimalus esitada taotlus Eesti välisesinduse puudumisel sihtriiki akrediteeritud diplomaatilisele esindajale. Täpsustamine on vajalik, kuna Eesti välisesinduste võrgustik on arengukoostöö sihtriikides väike, kuid samas on selliseid projekte vaja toetada (näiteks Afganistan). Lisaks täpsustatakse, et kui taotlejaks on Eesti Vabariigis registreeritud ning püsivalt tegutsev juriidiline isik, tuleb taotlus esitada ministeeriumile. Eesti välisesindus või diplomaatiline esindaja annab kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis hinnangu iga menetlusse saadetud taotluse põhjendatuse kohta. Ühtlasi on eesmärgiks ühtlustada praktika mikrofinantseeringu projekti taotlustele kohaldatavate erisuste suhtes. Praktikas võib tulla ette vajadus esitada taotluse juurde hinnapakumisi ning juhul, kui projekti osaks on taotleja omatoodete tarnimine sihtriiki, ka sellekohast infot. Lisandub erisus, et mikrofinantseeringu taotluste suhtes ei kohaldata auditeerimise nõuet.

Eelnõu punktis 17 täpsustatakse § 12 lõike 3 sõnastust. Peale selle, et rahvusvahelise koostööprojekti võib esitada doonorriik või rahvusvaheline organisatsioon, võivad projekti esitajateks olla ka nende partnerorganisatsioonid Eestis, kes on sellise projekti elluvijaks ning vastavad § 7 lõikes 3 esitatud nõuetele. Sättesse lisatakse tingimus, et teine doonorriik või rahvusvaheline organisatsioon peab olema oma osalust projektis kinnitanud. Sellist skeemi kasutatakse üksnes juhul, kui Eesti poolt oodatakse rahvusvahelise koostööprojekti kaasrahastamist.

Eelnõu punktiga 18 täpsustatakse § 13 lõikes 4 ettenähtud humanitaarabitoetuste suhtes kohaldatavaid erisusi. Täpsustuse põhjuseks on praktikas ilmnenud vajadus rakendada mõningaid arengukoostööprojektide taotlusdokumentidele kehtestatud nõudeid ka piiratud taotlusvoorus kogutavatele humanitaarabitaotlustele.

Eelnõu punktiga 19 muudetakse § 14 lõike 2 sõnastust. Erandjuhtudel võimaldatakse kulud lugeda abikõlblikuks ka enne abikõlblikkuse perioodi algust, kui toetuse saajaga on sõlmitud riigieelarvelise eraldise kasutamise leping, kulude tekkimise aluseks olevad tegevused toimusid projekti abikõlblikkuse perioodil ning kulu tekkimine on projekti elluviimise seisukohast põhjendatud. Täiendus on tingitud asjaolust, et mõningate teenuste varajasel broneerimisel saab olulise hinnasoodustuse (peamiselt sõidukulud) ning see annab projektile märgatava kulukokkuhoiu. Täiendus võimaldab kasutada riigi toetust heaperemehelikult.

Eelnõu punktis 20 kaotatakse sõna „töötaja“, et § 15 lõike 2 punkti 2 kohaselt oleks võimalik puhkusetasu arvestada teatud juhtudel ka ekspertidele, kui neil on selleks õigus töölepingu seaduse järgi. Muudatus puudutab eelkõige selliseid asutusi, kus töötajad ongi ekspertidena põhikohaga tööl.

Eelnõu punktis 21 täpsustatakse § 15 lõike 2 punkti 7. Täpsustus on vajalik, kuna projekti kaasatud ekspertide ja teiste projektiga seotud isikute (näiteks lektorid, koolitajad) lähetuskulud tuleb hüvitada sarnaselt töötajatega. Tegemist on tavapraktikaga ning muudatus on vajalik õigusselguse mõttes.

Eelnõu punktiga 22 muudetakse § 15 lõike 6 sõnastust ja täpsustatakse, et projekti eelarves tuleb nii taotluse esitamisel kui ka eelarvemuudatuste tegemisel kinni pidada abikõlblikele kuludele kehtestatud piirangutest. Muudatuse järgi on võimalik töötajate personalikulude, üldkulude ja ettenägematute kulude katmiseks väljamakseid teha ka piirmäärasid ületavas mahu, tingimusel et nimetatud väljamaksed on kooskõlas kinnitatud projekti eelarve ning tegevustega. Muudatus kaotab olukorra, kus projekti lõpparuandes esitatud tegelikele abikõlblikele kuludele kehtisid samad piirangud ning kui toetust oli kasutatud heaperemehelikult ja säästlikult, ületasid just töötajatele ja üldkulude katmiseks väljamakstavad summad piirmäärasid ega olnud seega abikõblilikud.

Eelnõu punktiga 23 muudetakse § 15 lõike 7 punkti 3 sõnastust, võimaldades äriklassis reisimise kulu näidata abikõblilikuna juhul, kui sellega kaasnev hinnavahe kaetakse oma- või kaasfinantseeringu arvel ning see on põhjendatud ja vältimatu projekti elluviimiseks. Tingimuseks on seatud, et see on hädavajalik projekti elluviimiseks ning kui projekti olemus seda tõesti nõuab (näiteks riigijuhtide VIP-taseme sõidukulud). Sellisel juhul tuleb juba taotluses vajadust põhjalikult selgitada ning ka projekti eelarves peab see kajastuma.

Eelnõu punktiga 24 täpsustatakse § 15 lõike 7 punkti 6. Vajalik on täpsustada, et esinduskulu ja kingituste kulu on võimalik peale omafinantseeringu teha ka kaasfinantseeringu arvel. Lisatingimuseks jääb endiselt, et nimetatud kulu peab olema projekti elluviimiseks vältimatu.

Eelnõu punktiga 25 täiendatakse § 16 lõiget 1¹ nii, et eksperdi töötasu abikõblikkust on võimalik määrata ka juhul, kui ta ei ole sõlminud võlaõiguslikku lepingut, vaid töötab muul § 15 lõike 2 punktis 1 nimetatud alusel (tööleping lisaga, avaliku teenistuja ametisse nimetamise käskkiri või korraldus). Täiendamise vajadus tuleneb asjaolust, et praktikas on võimalik eksperte kaasata ka muudel alustel kui üksnes võlaõiguslik leping. Näiteks olukorrad, kus projektiga seotud eksperdid töötavad toetuse saaja juures töölepingu alusel. Sellistel juhtudel on põhjendatud ka muude töötamise aluste võimaldamine.

Eelnõu punktiga 26 lisatakse § 16 lõikesse 2 võimalus näidata projektiga otseselt seotud üldkuludena ka projektiga seotud pangakonto avamise ja haldamise kulusid ning ülekandekulusid. Muudatus vabastab toetuse saajad kohustusest esitada kuluaruannetega koos iga pangatehingu kohta kuludokument, mis ei lisa aruandele väärtust ning mille kontrollimine on liialt ressursimahukas. Samas on toetuse saaja kohustatud esitama nimetatud kuludokumendid nagu muudki üldkuludokumendid ministeeriumile viimase nõudmisel või projektiauditi ja järelevalvetoimingute käigus.

Eelnõu punktis 27 täpsustatakse õigusselguse mõttes § 18 lõike 2 punkti 5 sõnastust, kuna nõuete järgi saab taotluses näidata toetuse saaja oma- ja kaasfinantseeringut. Partneri omafinantseeringu mõiste puudub. Seega, mitterahaline sissemakse peab olema projekti eelarves näidatud toetuse saaja oma- või kaasfinantseeringuna, olenevalt sellest, kes on tavaolukorras rahalise kulu kandja.

Eelnõu punktiga 28 täiendatakse § 21 lõike 1 punkti 1 nii, et see võimaldab taotlusi esitada ka AKTA veebikeskkonna kaudu. Välisministri kehtestatud taotlusvormi andmeväljad kattuvad veebikeskkonna andmeväljadega. Taotluste esitamise veebikeskkonna andmeväljad on kooskõlas „Eesti arengukoostöö andmekogu põhimääruse“ § 6 lõikega 4.

Eelnõu punktiga 29 asendatakse § 21 lõike 2 punktis 1 sõna „arengukavaga“ sõnadega „taotluses esitatud tingimustega“. Taotluskutse peab määrusest tulenevalt sisaldama ka toetatavaid valdkondi. Seega on põhjendatud, et taotlus peab eelkõige vastama taotluskutses esitatud tingimustele. Arengukava on strateegiline dokument ning hõlmab tervet arengukoostöö ja humanitaarabi valdkonda. Samas peaksid taotlusvoorud võimaldama esile tuua esmatähtsad valdkonnad, arvestades ka olemasolevaid prioriteetsete sihtriikide maastrateegiaid, ning seega koguda projektitaotlusi fookustatumalt, mis kokkuvõttes muudab ka vooord kvaliteetsemaks ja abi suunatumaks.

Eelnõu punktis 30 tunnistatakse § 21 lõige 3 punkt 1 kehtetuks, kuna keskkonnamõju hindamise aruande koostamine peaks olema pigem osa projektitegevustest, võimaldades arvata sellega kaasnevad kulud abikõlblike kulude hulka. Muudatus on viidud toetuse saaja kohustusena §-i 35.

Eelnõu punktiga 31 asendatakse § 21 lõike 3 punktis 7 sõnad „6400 eurot“ sõnadega „10 000 eurot“. Taotlus peab sisaldama kolme esialgset hinnapakkumist, kui teenuste, asjade või õiguste eeldatav maksumus ületab 10 000 eurot käibemaksuta arvestuses. Arvestades projektide rahalisi mahtusid, mis on aastatega kasvanud, ning teenuste, asjade, õiguste proportsioonidega nendes, on tekkinud vajadus ajakohastada ka antud piirmäära. Muudatusega ühtlustatakse läbivalt teenuste, asjade ja õiguste maksumusele kehtestatud piirmäärasid. Sama põhimõtet on kohaldatud ka määruse § 28 lõike 2 punktis 2. Antud põhimõte on olnud kasutusel ka §21 lõike 3 punktis 8, mis puudutab taotleja omatoote tarnimist sihtriiki.

Eelnõu punktiga 32 täpsustatakse § 21 lõike 3 punkti 9, kuna praktikas võib esineda juhtumeid, kus lõppenud majandusaasta kohta valmib majandusaasta aruanne alles pärast toetuse taotlemist. Seega saab toetuse taotleja esitada viimase majandusaasta aruande, kui taotleja on olnud majandusaasta aruande kohuslane.

Eelnõu punktiga 33 täpsustatakse § 23 lõiget 2. Kui taotlus ja taotleja vastavad esitatud nõuetele, teatab ministeerium sellest taotlejale kirjalikult taotluses näidatud elektronposti aadressil. Muudatus on vajalik, kuna kirja teel teavituse saatmine ei ole tavapraktika ning taotluse kohta tagasiside andmine on menetluskäigu loomulik osa. Selleks ei pea küsima taotlejalt nõusolekut.

Eelnõu punktiga 34 täpsustatakse § 23 lõikes 4 võimalusi juhul, kui taotlust ei tunnistata nõuetele vastavaks. Muudatuse kohaselt ei tunnistata taotlust nõuetele vastavaks, kui see ei vasta taotluskutses esitatud § 7 lõike 2 punktide 1 ja 2 tingimustele, milleks on vastavus taotlusvooru sihtriigile ning vastavus taotlusvoorus toetatavale valdkonnale.

Eelnõu punktiga 35 täpsustatakse § 25 lõikes 3 ettenähtud protseduurireegleid taotluse osalise rahuldamise korral. Sellisel juhul peab taotleja esitama uue korrigeeritud taotluse, milles on vastavalt vähendatud toetuse summat, muudetud projekti eelarvet, projekti kestust ja toetatavaid tegevusi.

Eelnõu punktiga 36 muudetakse § 25 lõiget 6 samamoodi kui eelnõu punkti 33. Ministeerium teeb otsuse taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise kohta taotlejale teatavaks kirjalikult taotluses näidatud elektronposti aadressil.

Eelnõu punktis 37 ettenähtud § 26 lõike 1 punkti 6 muudatus tuleneb eelnõu punktiga 50 tehtavast muudatusest.

Eelnõu punktiga 38 muudetakse § 28 lõike 2 punkti 2 sõnastust. Juhul, kui toetuse saaja ostab projekti elluviimiseks teenuseid, asju või õigusi suuremas summas kui 10 000 eurot (varem 6400 eurot) käibemaksuta arvestuses ja toetuse saaja ei ole hankija RHS tähenduses, on ta kohustatud esitama lähteülesande kirjelduse ja võtma sõltumatult pakkujatelt vähemalt kolm hinnapakumist. Sama põhimõte on lisatud ka määruse § 21 lõike 3 punkti 7. Ühtlasi võimaldab muudatus esitada hinnapakumisi muul moel kui allkirjastatult, sest praktikas tehakse pakumusi tavaliselt elektroonselt ning neid ei allkirjastata. Seega kehtib nõue, et võrreldavad hinnapakumised peavad olema esitatud kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis.

Eelnõu punktiga 39 täpsustatakse § 29 lõike 3 punkti 5, võimaldades humanitaarabitaotluse korral maksta toetus välja ühekordse maksena ilma kitsendavate erisusteta.

Eelnõu punktiga 40 täpsustatakse õigusselguse eesmärgil § 29 lõiget 5, kuna projekt loetakse määruse mõistes lõpenuks pärast projekti lõpparuande kinnitamist. Seega tuleb kasutamata jäänud toetuse summa tagastada riigieelarve tuludesse projekti lõpparuande kinnitamise kuupäevast arvates kümne tööpäeva jooksul.

Eelnõu punktiga 41 lisatakse § 30 lõikesse 2 täpsustav lause vahearuaruande esitamise tähtaja kohta. Vahearuaruande esitatakse kooskõlas riigieelarvelise eraldise lepingus sätestatud ajakavaga.

Eelnõu punktiga 42 muudetakse § 30 lõiget 3. Sellega soovitakse loobuda auditeeritavate projektide kuludokumentide esitamise nõudest. Kuluaruandele, millele tellitakse määruse kohaselt projektiaudit, ei pea lisama § 31 lõike 2 punktides 1–4 ettenähtud kuludokumente. Samas peab toetuse saaja olema võimeline nimetatud dokumente esitama, kui ministeerium seda kuluaruannete pistelist kontrolli või muid järelevalvetoiminguid tehes nõuab. Muudatus vähendab nii toetuse saaja kui ka ministeeriumi halduskoormust.

Eelnõu punktiga 43 täpsustatakse § 30 lõikes 5 ettenähtud mikrofinantseeringute kuluaruannete esitamise protseduurireegleid. Täpsustuse järgi peab mikrofinantseeringu saaja juhul, kui riigis puudub Eesti välisesindus, esitama kuluaruande eesti või inglise keeles asjakohasesse riiki akrediteeritud diplomaatilisele esindajale. Eesti Vabariigis registreeritud ning püsivalt tegutsevad juriidilised isikud esitavad eestikeelse kuluaruande otse ministeeriumile.

Eelnõu punktiga 44 täiendatakse § 31 lõike 3 punkti 1, võimaldades kuludokumentina esitada ka muid raamatupidamise seaduse kohaseid algdokumentidele omaste tunnustega dokumente. Muudatuse eesmärk on võimaldada näidata sisearvetena tehtavaid kulutusi abikõlblikena juhul, kui need on tehtud omafinantseeringu arvelt. Täiendus puudutab eelkõige suuremaid organisatsioone, näiteks ülikoole, kellel on kasutusel asutusesiseste struktuuriüksuste omavaheliste tehingute ehk sisearvlemiste (näiteks koolitusruumide kasutamine) arved. Raha tasumist ühelt juriidiliselt isikult teisele nende arvlemiste tulemusel ei toimu. Muudatusega tekib võimalus esitada lisaks arvetele ka muid algdokumentidele omaste tunnustega dokumente, nagu projekti elluviiva organisatsiooni hinnakirja alusel koostatud esildis.

Eelnõu punktiga 45 kaotatakse § 31 lõike 3 punktist 2 nõue, mille kohaselt tuleb kuludokumentidel tõlke õigsust allkirjaga kinnitada. Nii kaotatakse aeganõudev ja aruandlusele lisaväärtust mittepakkuv nõue. Toetuse saaja poolne allkirjaõiguslik isik on kohustatud määruse kohaselt allkirjastama kuluaruanded ning seega kinnitab ta oma allkirjaga, et kõik esitatud dokumendid on korrektsed. Topeltkinnitamine ei ole vajalik.

Eelnõu punktiga 46 lisatakse § 31 lõikesse 4 erisus, mis tuleneb § 30 lõike 3 muudatusest ning puudutab auditeeritavate projektide teatud liiki kuludokumentide esitamisest loobumise nõuet.

Eelnõu punktiga 47 lisatakse § 32 lõikesse 5 punkt 10, mis näeb ette erisuse vahearuannete kinnitamise kohta. Vahearuanne ei kinnitata, kui toetuse saaja on kohustatud esitama lõpparuande juurde projektiauditi. Kuluaruanne kinnitatakse lõpparuandega siis, kui ka audiitor on hinnanud kõikide kulude abikõlblikkust. Kaob olukord, kus projektiauditiga auditeeritakse vahearuanne, mille ministeerium on juba kinnitanud. Tegemist on halduskoormuse mõistliku korraldamisega ning topeltkontrolli vältimisega.

Eelnõu punktiga 48 lisatakse §-i 35 punkt 3¹. Sellega nähakse ette toetuse saaja kohustus korraldada keskkonnamõju hindamine, kui õigusaktidega on sätestatud keskkonnamõju hindamise vajalikkus projekti elluviimiseks. Keskkonnamõju hindamise aruanne koos järeldustega on projekti kuluaruande osa ning ühtlasi projektitegevuste elluviimise eeldus.

Eelnõu punktiga 49 täpsustatakse § 35 punktis 10¹ ettenähtud projektiauditi tellimise nõuet. Muudatuse järgi tekib kohustus teha projektiaudit, kui taotluses esitatud projekti kogumaksumus ületab 30 000 eurot.

Eelnõu punktiga 50 muudetakse § 36 lõike 1 sõnastust selliselt, et edaspidi on toetuse saajal võimalik muuta projekti eelarveridade mahtu teiste eelarveridade mahu arvelt kokku kuni 20% ulatuses projekti eelarvest tingimisel, et projekti eesmärgid ei muutu ja toetuse summa ei suurene. Loobutud on eelarvemuudatustele seatud lisatingimusest, mille kohaselt ei tohtinud kõik eelarveridade vahelised muudatused kokku olla suuremad kui 6400 eurot võrreldes algse eelarvega, mis muudab toetuse saaja jaoks eelarvemuudatuste suhtes rakendatavad nõuded arusaadavamaks. Lisandub toetuse saaja kohustus kooskõlastada kavandatavad muudatused ministeeriumi kontaktisikuga, mis omakorda aitab jälgida toetuse saaja poolt elluviidavate tegevuste kulgu.

Eelnõu punktiga 51 täpsustatakse § 36 lõiget 1¹ esiteks osas, mis puudutab kahekuulise abikõlblikkuse perioodi pikendamise puhul täiendava vahearuande esitamise kohustuse nõudest loobumist. Toetuse saajal on õigus pikendada projekti abikõlblikkuse perioodi kuni kahe kuu võrra ilma täiendava vahearuande esitamise kohustuseta, kooskõlastades muudatused ministeeriumiga riigieelarvelise eraldise kasutamise lepingu kohaselt. Teiseks täpsustatakse lepingu nimetust.

Eelnõu punkt 52 näeb ette lisada §-le 37 uus punkt 2¹, mille järgi on ministeeriumil kohustus teha pärast projektide lõpparuannete kinnitamist oma veebilehel iga elluviidud projekti kohta kättesaadavaks lühiülevaade saavutatud eesmärkidest. Muudatus tuleneb vajadusest lisada lõpparuande vormidesse samalaadselt taotlusvormides esitatud projekti sisu lühikirjeldusele nii eesti- kui ka ingliskeelsed kokkuvõtted saavutatud tulemustest. Tegemist on olulise infoga, mis annab lühiülevaate projekti tulemustest ning mis avaldatakse AKTAs avalikus andmebaasis.

Eelnõu punktiga 53 täiendatakse § 37 punkti 3, mis tuleneb eelnõu punktist 52.

Eelnõu punktiga 54 täiendatakse § 37 punkti 4 sõnastust, lisades ministeeriumile kohustuse korraldada toetuse saajate nõustamist kuluaruannetele esitatud nõuete kohta. Eesmärgiks on suurendada projektide elluviijate teadlikkust aruandluse tingimustest ning ühtlustada kuluaruannete kvaliteeti. Selleks korraldab ministeerium vähemalt korra aastas infopäeva, kuhu on oodatud nii toetuse saajad, raamatupidamise eest vastutatavad isikud kui ka auditeerijad.

Eelnõu punktiga 55 muudetakse § 38 punkti 5 sõnastust, kuna viidatud § 26 lõike 1 punkt 3 on juba kehtetu. Kuna lõppsumma vähendamist ei pea eraldi taotlema, ei ole ka omafinantseeringu määra vähendamise taotlemine põhjendatud. Praktikas kehtib tingimus, et omafinantseeringu määr peab ka projekti lõppedes, mitte ainult taotlusvoorus esitamisel, moodustama vähemalt 5% projekti tegelikest kuludest.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse rakendamisega ei kaasne olulist sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju, ega olulist mõju majandusele, riigi julgeolekule ja välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale, riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele ning regionaalarengule. Määrus võimaldab senisest veelgi paindlikumalt ja tõhusamalt eraldada vahendeid arengukoostööprojektide elluviimiseks. Samuti väheneb taotlejate halduskoormus ja taotlusprotsess muutub taotlejatele mugavamaks.

5. Määruse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ning tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne kulutusi riigieelarvest. Määruse eeldatavad tulud on mittevaramislaadi.

6. Jõustumine

Määrus jõustub üldkorras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitati EISI kaudu kooskõlastamiseks Haridus- ja Teadusministeeriumile, Justiitsministeeriumile, Keskkonnaministeeriumile, Maaeluministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Siseministeeriumile ja Sotsiaalministeeriumile. Justiitsministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta, kõik teised ministeeriumid vaikimisi. Eelnõu esitati arvamuse avaldamiseks Arengukoostöö Ümarlauale, kelle kommentaare on selle koostamisel juba ka arvestatud.